

Nr 241.

Av herr **Staxäng**, i anledning av Kungl. Maj: ts proposition, nr 30, angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering.

Vid 1940 års riksdag beslutades i enlighet med Kungl. Maj: ts förslag en omorganisation av den dåvarande arbetsmarknadskommisionen till statens arbetsmarknadskommision, varvid det nya organet fick verkställande karaktär. Kommisionen har blivit centralorgan dels för den av de utomordentliga förhållandena betingade statliga verksamheten på arbetsmarknaden, dels för den statliga arbetslöshetshjälpen, dels ock för arbetsförmedlingen. Kommisionen fungerar tillika som riksarbetsstyrelse enligt lagen om tjänsteplikt och som tillsyningsmyndighet för hjälpen åt inkallade enligt krigsfamiljebidragsförordningen.

Kommisionen består f. n. av en ordförande och chef samt åtta ledamöter. Vid kommisionens sida har ställts ett råd, sammansatt av representanter för olika områden av landets ekonomiska liv, vilka representanter vid behov kunna beredas tillfälle att deltaga i behandlingen av frågor, som beröra deras speciella områden.

Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter som pålades kommisionen ställdes till dess förfogande ett kvalificerat lokalt organ, länsarbetsnämnden. Denna hade i sin tur vid sin sida ett av kommisionen utsett råd, vars medlemmar skola fylla samma uppgifter i förhållande till länsarbetsnämnden som arbetsmarknadskommisionens råd till kommisionen.

På grund av att länsarbetsnämnderna till stor del skulle få verkställande uppgifter att utföra samt då man önskade ett handlingskraftigt organ, begränsades antalet medlemmar till en ordförande och två ledamöter. Det är obestridligt att den tanke som kommit till uttryck genom länsarbetsnämndernas tillsättande är ytterst betydelsefull i nuvarande läge, då själva organisationen av arbetsmarknadens olika delar måste ske friktionsfritt och snabbt utan omgång över centrala myndigheter. Kännedomen om och kontakten med den lokala arbetsmarknaden måste underlätta en smidig anpassning efter snabbt varierande förhållanden.

För att en sådan effektiv arbetsmarknadspolitik skall kunna föras, icke endast såsom åtgärd mot redan inträffade förändringar utan även såsom förebyggande arbete mot sådana, som kunna väntas, fordras det, att nämnden i sig så allsidigt som möjligt representerar näringslivet i den bygd som ligger under dess verksamhet. I allmänhet synes även detta krav ha beaktats vid tillsättningen av ledamöter i nämnderna. Även om dessa i allmänhet ha fungerat så kort tid, att man ännu ej bör göra kategoriska uttalanden om deras effektivitet, kunna dock redan nu vissa konstateranden göras, vilka peka på att effektiviteten ej överallt drivits så långt som önskvärt.

Såsom exempel kan här tagas, att nämnden i Göteborgs och Bohus län — såväl ledamöter som ersättare — endast består av representanter boende i Göteborgs stad och den näraliggande Mölndals stad, vilken även kan betecknas såsom industristad. Länets rikt facetterade näringsliv har icke fått någon representant i nämnden. En så ensidig sammansättning av nämnd måste otvivelaktigt försvåra dess arbete i vad detta avser de orepresenterade delarna av verksamhetsområdet — i detta fallet hela Bohuslän.

Bohusläns arbetsmarknadsproblem har — liksom en del norrlandsläns — varit av alldeles specifik karaktär, och omsorgen om dess ofta ganska hårt drabbade näringsgrenar måste anses fordra en alldeles särskild omsorg och uppmärksamhet. Jag vill endast påpeka, att Bohuslän har sådana svårlösta frågor inom sina gränser som stenindustrien, jordbruket, fiskerinäringen samt viss småindustri.

I den mån nämnden saknar i dessa frågor kunniga representanter, måste man förutsätta, att ett mycket intensivt samarbete etableras mellan nämnden och rådet. Då rådets medlemmar ej synas utan särskild anmaning kunna sammanträda med nämnden och då samråd med rådets medlemmar endast behöver ske, då förhållandena det medgiva och i ärenden av större vikt, är det helt naturligt, att de i nämnden orepresenterade näringarna lätt kunna glömmas bort, om icke viktigare frågor angående dem skulle komma upp till behandling. Det kontinuerliga iakttagandet av dessa näringars problem måste av naturliga skäl bli försummat. Med så föga utarbetade direktiv som nu givits för de förhållanden, under vilka samråd mellan nämnden och rådet bör ske, är det ävenledes ganska naturligt, om ett sådant samråd ofta eftersättes.

Visserligen kan häremot invändas, att rådets existens dock ger en möjlighet för samarbete och tillfälle för nämndens ledamöter att inhämta informationer angående specialfrågor. Emellertid är ett medlemskap i rådet ej av samma sakliga tyngd som medlemskap i nämnden. En ensidig sammansättning av nämnden kan alltså icke kompenseras av att rådets medlemmar representera en mera verklighetstrogen bild av länets ekonomiska liv. I den mån rådet endast skall tjänstgöra såsom informationsorgan för nämnden, torde det icke hava några egentliga uppgifter att fylla. Sådana informationer kunna utan svårighet inhämtas direkt av de berörda näringsgrenarnas representanter.

I samband härmed måste konstateras, att det föreligger en brist i organisationen av länsarbetsnämndernas arbete i så måtto, att någon instruktion ännu ej fastställts för dem. De rent verkställande uppgifterna äro visserligen synnerligen viktiga, men en smidig anpassning av ett läns näringsliv efter de ändrade ekonomiska förhållandena fordrar även, att man inriktar sig ej endast på en arbetsteknisk beredskap utan även på att förbereda och planera ny verksamhet och nya åtgärder för att möta nya förhållanden på arbetsmarknaden.

Enligt min åsikt har denna synnerligen viktiga del av frågan om arbetsmarknadens reglering ej givits tillbörligt utrymme i länsarbetsnämndernas direktiv. Det är visserligen förklarligt, att man gärna dröjer med att fastställa instruktioner, då nya organ på egen hand söka att finna de rätta formerna för sitt arbete. Å andra sidan föreligger emellertid i närvarande stund ett behov av att samordna den verksamhet som förefinnes i olika delar av landet på detta

område och ävenledes att inrikta denna verksamhet i något högre grad på framtiden än vad som för närvarande sker.

Enligt min åsikt borde följaktligen givas möjlighet — genom författningsändring — att i län med starkt differentierade arbetsmarknadsproblem utöka länsarbetsnämnderna med ytterligare några ledamöter, förslagsvis två. Härigenom skulle dessa frågor i ifrågavarande länsarbetsnämnder kunna ägnas ett mera intensivt arbete än vad som nu är fallet. Likaså skulle det vara önskvärt, att det utarbetades och fastställdes instruktion för länsarbetsnämndernas verksamhet. I denna instruktion skulle beaktande även givas åt det rent planerande och förebyggande — för att icke säga nyskapande — arbetet inom vederbörande nämnds område.

På grund av vad jag ovan anfört får jag hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 30 angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i syfte att

dels möjliggöra ett ökat antal ledamöter i de länsarbetsnämnder, där detta på grund av länets ekonomiska struktur anses lämpligt,

dels åstadkomma instruktion för länsarbetsnämnderna,

dels ock att vid denna instruktions utarbetande vederbörlig vikt lägges å nämndernas uppgift att förbereda och planera åtgärder för mötande av eventuella eller sannolika förändringar inom länets ekonomiska liv.

Stockholm den 11 februari 1941.

Ernst V. Staxäng.